

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om ändring av 1 kap. 32 § i utsökningsbalken och kreditupplysningslagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås ändringar i utsökningsbalkens bestämmelser om uppgifter som lämnas till de som bedriver kreditupplysningsverksamhet. Samtidigt föreslås ändringar i kreditupplysningslagen. Propositionen berör verkningarna av en fordrans slutliga preskription för anteckning om betalningsstörning och vilka uppgifter som lämnas ur utsökningens informationssystem till de som bedriver kreditupplysningsverksamhet.

Enligt propositionen ska utsökningsinformation avföras ur kreditupplysningsregistret när utsökningsgrundens tidsfrist om 15 eller 20 år har löpt ut och fordran därmed slutligt preskriberats. Syftet med reformen är att gäldenären ska återfå sin ekonomiska handlingsförmåga. Om utsökningsgrundens tidsfrist förlängs genom domstolsbeslut får uppgifter om betalningsstörningen registreras i kreditupplysningsregistret.

Enligt förslaget ska det bli möjligt att ur utsökningens informationssystem lämna upp-

gifter till dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet, inte bara om gäldenärer som konstaterats vara medellösa utan också om långvarig utsökning. En utsökning ska anses långvarig om utmätning av lön eller någon annan periodisk inkomst har fortgått sammanlagt minst 18 månader under de två föregående åren. Tanken är att uppgifterna om betalningsstörningar därmed bättre ska avspegla utsökningsgäldenärernas ekonomiska ställning.

Om ett betalningsprogram för en privatperson i ett skuldsaneringsförfarande har förfallit på gäldenärens ansökan, ska uppgifter om skuldsaneringen enligt förslaget avföras ur ett kreditupplysningsregister inom en kort tid. Kreditupplysningslagen föreslås likaså bli ändrad så att förlikning i ett fordringsmål som fastställts av en domstol inte ska leda till en anteckning om betalningsstörning.

De förslagna lagarna avses träda i kraft ungefär tre månader efter att de har antagits och stadfästs.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÅN MOTIVERING	3
1 INLEDNING	3
2 NULÄGE	4
2.1 Utsökningsuppgifter som införs i kreditupplysningsregister och lagringstid	4
Verkan av att utsökningsgrundens tidsfrist löper ut	4
Kreditupplysningarnas omfattning	5
2.2 Uppgifter om skuldsanering	6
2.3 Uppgifter om fastställda förlikningar	6
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	7
3.1 Utsökningsuppgifter	7
Verkan av att utsökningsgrundens tidsfrist löper ut	7
Kredituppgifternas omfattning	8
3.2 Uppgifter om skuldsanering	10
3.3 Uppgifter om fastställda förlikningar	10
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	11
5 ÄRENDETS BEREDNING	13
6 ANDRA FAKTORER SOM PÅVERKAT PROPOSITIONEN	14
DETALJMOTIVERING	15
1 MOTIVERING TILL LAGFÖRSLAGEN	15
1.1 Utsökningsbalken	15
1 kap. Allmänna bestämmelser	15
1.2 Kreditupplysningslagen	18
2 IKRAFTTRÄDANDE	21
3 FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN OCH LAGSTIFTNINGSORDNING	21
LAGFÖRSLAG	23
Lag om ändring av 1 kap. 32 § i utsökningsbalken	23
Lag om ändring av kreditupplysningslagen	24
BILAGA	26
PARALLELLTEXT	26
Lag om ändring av 1 kap. 32 § i utsökningsbalken	26
Lag om ändring av kreditupplysningslagen	28

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Kreditupplysningslagen (527/2007) trädde i kraft den 1 november 2007. När riksdagen antog lagen förutsatte den att regeringen vidtar omedelbara åtgärder för att komplettera kreditupplysningslagen så att det bli möjligt att registrera i utskökningsregistret ingående offentliga uppgifter i ett kreditupplysningsregister. Det var av tidtabellsskäl inte möjligt att komplettera kreditupplysningslagen i samband med riksdagsbehandlingen. I denna proposition föreslås det att möjligheterna att utnyttja uppgifter i utskökningsregistret i kreditupplysningsregister utsträcks till fall där en utskökning har pågått under en lång tid och gäldenären därmed i praktiken kan jämföras med en medellös person.

I regeringens proposition till riksdagen med förslag till kreditupplysningslag och lagar som har samband med den (RP 241/2006 rd) föreslogs det att uppgifter om utskökning ska avföras så snart en registeransvarig har fått information om att den tidsfrist som gäller för en verkställighet har löpt ut. Enligt propositionen var det sakligt och skäligt att avföra utskökningsuppgifterna så snart tidsfristen hade löpt ut, även om det var möjligt att inom en tidsfrist om två år väcka talan mot gäldenären för förlängning av utskökningsgrundens tidsfrist. Det påpekades också att det var osannolikt att särskilt många käromål om förlängning av tidsfristen skulle bli aktuella.

Under riksdagsbehandlingen kom man ändå fram till att avförande av uppgifter om betalningsstörning så snart tidsfristen löpt ut inte var motiverat med hänsyn till bedömningen av kreditrisker. Riksdagens lagutskott konstaterade i sitt betänkande (LaUB 32/2006 rd), att det faktum att fordrans verkställbarhet upphör inte kan ses som ett bevis för att kreditgivarens kreditrisk för den registrerade vidkommande skulle ha minskat avsevärt. Riksdagen ändrade i enlighet med utskottets betänkande bestämmelsen så att en anteckning om betalningsstörning inte avförs omedelbart efter det att tidsfristen för utskökningsgrunden har löpt ut.

Denna lösning har emellertid lett till att gäldenärerna har försatts i en inbördes ojämlig ställning på det sätt som beskrivs nedan. I denna proposition föreslås därför att uppgifter om utskökning ska avföras när utskökningsgrundens tidsfrist har löpt ut och fordran därmed slutgiltigt preskriberats med stöd av utskökningsbalken. I sak motsvarar förslaget den ursprungliga propositionen om ändring av kreditupplysningslagen men dock med beaktande av att den kreditrisk som riksdagen fäste uppmärksamhet vid ska beaktas så att ett domstolsbeslut om förlängd frist skulle leda till en anteckning om betalningsstörning. På detta sätt förverkligas det ursprungliga syftet med slutlig preskribering utan att kreditgivarens risk väsentligt ökar.

Utskökningsbalken (705/2007) trädde i kraft i början av 2008. I utskökningsbalken föreskrivs vilka uppgifter en utmättningsman får lämna till den som bedriver kreditupplysningsverksamhet. I propositionen föreslås att bestämmelserna ändras på motsvarande sätt så att utmättningsmannen antingen på förhand eller på gäldenärens begäran i efterskott lämnar behövliga uppgifter till de som bedriver kreditupplysningsverksamhet för avförande av en anteckning om betalningsstörning.

Det föreslås vidare att utskökningsbalken och kreditupplysningslagen ändras så att uppgifter om långvarig utskökning lämnas till de som bedriver kreditupplysningsverksamhet. Så här kan kreditupplysningsverksamhetens omfattning och tillförlitlighet bättre säkerställas. Utgångspunkten är ändå att uppgifter i ett kreditupplysningsregister inte ska vara den enda uppgiftskällan i för den som bedriver kreditverksamhet.

Om ett betalningsprogram på ansökan av gäldenären har förordnats förfalla föreslås det att uppgifterna om skuldsanering avlägsnas från kreditupplysningsregistret inom tre månader. Bakgrunden till detta förslag är den förtydligande lagändring som trädde i kraft i början av mars 2008, enligt vilken en gäldenär alltid har rätt att få ett förordnande om att ett fastställt betalningsprogram förfaller (lag 117/2008, regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av

lagen om skuldsanering för privatpersoner och lagen om preskription av skulder, RP 178/2007 rd).

I propositionen ingår också ett förslag enligt vilket förlikning fastställd av domstol inte resulterar i anteckning om betalningsstörning. Avsikten med förslaget är att främja förlikningar ännu i domstolsskedet.

2 Nuläge

2.1 Utsökningsuppgifter som införs i kreditupplysningsregister och lagringstid

Verkan av att utsökningsgrundens tidsfrist löper ut

I ett kreditupplysningsregister får såsom utsökningsuppgifter registreras de upplysningar som en utmättningsman med stöd av utsökningsbalken lämnar till den som bedriver kreditupplysningsverksamhet. För närvarande får om utmätning lämnas uppgifter om medellöshetshinder och uppgifter om hinder vid begränsad utsökning. Vid begränsad utsökning söks endast sådan egendom som inte behöver omvandlas till pengar. Vid begränsad utsökning ges därför inte det sedvanliga intyget över medellöshetshinder utan istället intyg över hinder vid begränsad utsökning. Intyget signalerar enbart att man inte hos gäldenären har funnit sådan egendom som lämpar sig för begränsad utsökning. Intyget säger däremot ingenting om gäldenärens eventuella övriga egendom. Utsökningsuppgifterna lämnas till den som bedriver kreditupplysningsverksamhet även om utsökningsgrundens tidsfrist håller på att löpa ut.

År 2008 lämnade utsökningsmyndigheterna inalles 177 000 uppgifter om medellöshetshinder och 179 000 uppgifter om hinder vid begränsad utsökning till de som bedriver kreditupplysningsverksamhet. Sammanlagt lämnades alltså ungefär 360 000 utsökningsuppgifter för anteckningar om betalningsstörningar.

Ett utsökningsförfarande kan avslutas även av andra skäl än att gäldenären konstaterats medellös eller att hinder för begränsad ut-

sökning konstateras. Utsökningsärendet upphör då att vara anhängigt med stöd av utsökningsbalkens 3 kap. 95 § 2 mom. på grund av annat hinder. Så är fallet exempelvis när borgenärens fordran har preskriberats under utsökningsprocessen. En fordran kan preskriberas under utsökningsprocessen om preskriptionstiden inte kan avbrytas. Slutgiltig preskription på grund av att utsökningsgrundens tidsfrist har löpt ut är just ett sådant fall. Om ett utsökningsärende upphör att vara anhängigt på grund av så kallat annat hinder lämnas utsökningsuppgifter inte till den som bedriver kreditupplysningsverksamhet och därmed görs inte heller någon anteckning om betalningsstörning. Trots att en eventuell utmätning av gäldenärens lön eller annan periodisk inkomst kunde ha pågått längre och har pågått fram till preskriptionstidpunkten, undgår gäldenären en anteckning om betalningsstörning eftersom ärendet upphör att vara anhängigt till följd av så kallat annat hinder. Men en gäldenär som inte har haft löneinkomster eller tillräcklig utmättningsbar annan egendom, vilket har konstaterats till exempel bara en enda dag innan fordran slutgiltigt preskriberades, påförs en anteckning om betalningsstörning på grund av medellöshet. Detta har lett till att gäldenärer med lika gamla fordringar har försatts i olika ställning beroende på om en periodisk inkomst var utmätt precis vid preskriptionstidpunkten.

Också när utmätning av gäldenärens egendom har pågått fram till det att den fordran för vilken utmätning har skett blivit preskriberad har det kunnat uppstå olika situationer beroende på gäldenärens skuldstruktur. Om gäldenären utöver stora skulder har haft flera små skulder har han eller hon sannolikt också fått en anteckning om betalningsstörning, även om utmätning av inkomsten har pågått utan avbrott fram till den slutliga preskriptionstidpunkten. Detta är en följd av att en fordran, för vilken vid utmätning inte inflyter ens det minimibelopp som föreskrivs i utsökningsbalkens 4 kap. 17 §, inte tas med i utmätningen utan lämnas utanför med stöd av medellöshetshindret. En gäldenär som har ett par stora skulder har därmed kunnat klara sig undan kreditupplysningsanmärkningar. Däremot är det sannolikt att en gäldenär med samma skuldbelopp men fördelat på större

och mindre skulder har fått en betalningsanmärkning.

En fordran preskriberas också i det fall att den inte vid preskriptionsögonblicket är föremål för utsökningsindrivning. Dessa gäldenärers ställning varierar därför beroende på i vilket skede borgenären föregående gång genom utmätning har försökt driva in en fordran som sedan preskriberats. Om det har förlöpt tre år sedan föregående indrivningsförsök finns det inga kreditanmärkningar på gäldenären utom i de fall när lagringstiden för anteckning om betalningsstörning har varit fyra år. Men om en fordran har varit föremål för utsökning i ett senare skede innehåller kreditupplysningarna en betalningsstörningsanmärkning på grund av medellöshet. Enligt gällande lag avförs inte betalningsstörningsuppgiften trots att fordran preskriberas före lagringstidens utgång.

Gäldenärens ställning har på det sätt som beskrivs ovan varierat slumpmässigt när det gällt risken för att få en anteckning om betalningsstörning och gäldenärerna har därför behandlats på ett ojämnt sätt. Också i kreditupplysningsverksamhet är jämlikhetsprincipen central. Detta framgår exempelvis av kreditupplysningslagens 11 § enligt vilken den som bedriver kreditupplysningsverksamhet ska se till att de registrerade bemöts jämnt vid behandlingen av information som ska registreras eller har registrerats i ett kreditupplysningsregister och annars i samband med kreditupplysningsverksamhet. På samma sätt bör man också se till att en jämlik behandling av gäldenärerna inte äventyras i praktiken vid lagring av kreditupplysningar som en följd av den sammantagna effekten av olika lagar.

Uppgifter om betalningsstörningar försvårar kännbart en persons möjligheter att agera på kreditmarknaden och exempelvis att få hyra en bostad. Syftet med bestämmelserna om utsökningsgrundens tidsfrist och den därmed sammanhängande materiella preskriptionen av en fordran var att överskuld-satta medborgare igen skulle kunna bli aktiva samhällsaktörer. Samtidigt räknade man med samhällsekonomska besparingar. Syftet har ännu inte nåtts fullt eftersom en del gäldenärer fortfarande har anteckningar om betalningsstörningar trots att utsökningsgrundens

tidsfrist i fråga om deras skulder har löpt ut och kredituppgifterna annars är klanderfria.

Kreditupplysningarnas omfattning

I utsökningsbalkens 1 kap. 31 § räknas de offentliga utsökningsuppgifterna upp. Enligt lagrummet har var och en rätt att av den lokala utsökningsmyndigheten ur utsökningsregistret få ett intyg som gäller en namngiven person om uppgifter som införts under i allmänhet de två år som föregår dagen för begäran. Som sådana uppgifter betraktas personuppgifter, grundläggande uppgifter om ett utsökningsärende, beloppet av sökandens fordran och det belopp som har redovisats till sökanden samt hinderintygs art och datum. Intyget ges i en bestämd form. I bestämmelsen balanserar man mellan å ena sidan förverkligandet av offentlighetsprincipen vid utsökning och å andra sidan gäldenärens integritetsskydd. I någon mån utnyttjas uppgifterna också i kreditupplysningssyfte. Under exempelvis 2008 lämnades sådana intyg som avses ovan i sammanlagt ungefär 10 000 fall, av vilka en del har använts för bedömning av kreditvärdighet och andra som en fas i utsökningens offentlighet. I första hand är det ändå fråga om att utsökningen aldrig kan vara helt hemlig och därför måste vissa grundläggande uppgifter vara tillgängliga för alla.

Ett problem i det nuvarande systemet är att när lagringstiden för en anteckning om betalningsstörning som hänför sig till domstols-skedet löper, ut kan gäldenären ha "rena" kredituppgifter, trots att en långvarig utmätning av en periodisk inkomst samtidigt pågår under flera år och trots att gäldenären kan ha avsevärda skulder som är föremål för utsökningsindrivning. Så länge ärenden som är eller blir föremål för indrivning inte avförs på grund av medellöshetshinder fortgår utsökningen utan anteckning om betalningsstörning fram till dess att tidsfristen på 15 eller 20 år löper ut. Därefter avförs ärendet på ovan nämnt sätt med anteckningen "annat hinder", som inte leder till uppgift om betalningsstörning.

Det måste betraktas som ett missförhållande med avseende på kreditupplysningarnas omfattning och tillförlitlighet att uppgifter om långvarig utsökning inte registreras i kre-

ditupplysningsregister. En kreditgivare får upplysningar om en långvarig utsökning endast av gäldenären själv eller ur utsökningsregistret.

Under de förutsättningar som nämns i utsökningsbalkens 2 kap. 26 § får utsökningsgrundens tidsfrist förlängas genom domstolsbeslut med tio år från utgången av den ursprungliga tidsfristen. Talan om förlängning av tidsfristen föranleder inte någon registrering av uppgifter om betalningsstörningar. I praktiken sker en registrering först när ärendet har avgjorts genom dom och man vid verkställigheten av domen har konstaterat medellöshetshinder. Talan om förlängning av tidsfrist har inte väckts särskilt ofta, år 2008 veterligen färre än i 100 fall, av vilka ungefär hälften har förkastats. Men i de enskilda fall där talan har väckts är det möjligt att indrivningen kommer att fortgå under en lång tid. I samband med en eventuell kreditgivning kan information om detta vara av avgörande betydelse för kreditgivaren.

För närvarande lämnas utsökningsuppgifter till den som bedriver kreditupplysningsverksamhet för högst två månader bakåt. I praktiken lämnas uppgifterna månadsvis. Förbudet att lämna äldre än två månader gamla utsökningsuppgifter leder till att den som startar kreditupplysningsverksamhet inte kan erbjuda sina kunder utsökningsuppgifter för hela den tid dessa uppgifter ska lagras enligt kreditupplysningslagen, förrän verksamhetsidkaren har samlat in utsökningsuppgifter för tre år. Det här fördröjer i väsentligt grad möjligheterna att inleda kreditupplysningsverksamhet.

2.2 Uppgifter om skuldsanering

Om skuldsanering för en privatperson förordnas förfalla kvarstår uppgifterna under två års tid i skuldsaneringsregistret (förordningen om skuldsanering för privatpersoner, 58/1993, 9 § 1 mom. 3 punkten). En sådan uppgift får även registreras i ett kreditupplysningsregister och den skall avföras ur registret inom en månad från det att motsvarande anteckning har avförts ur skuldsane-

ringsregistret (kreditupplysningslagens 18 § 1 mom. 2 punkten).

I mars 2008 trädde en förtydligande lagändring i kraft enligt vilken gäldenären har en absolut rätt att få ett förordnande om att ett betalningsprogram förfaller. Syftet var att en gäldenär ska kunna bli kvitt ett betalningsprogram som blivit ofördelaktigt för honom eller henne. I samband med reformen underströk man att följderna av att ett betalningsprogram förfaller i allmänhet inte får vara negativ för gäldenären. Med detta avsåg man skyldighet att betala dröjsmålsränta eller förlängning av utsökningsgrundens tidsfrist. Den omständigheten att en anteckning om en betalningsstörning hålls kvar i registret två år efter att betalningsprogrammet på gäldenärens egen begäran har förordnats förfalla står i någon mån i strid med dessa syften.

2.3 Uppgifter om fastställda förlikningar

Enligt kreditupplysningslagen får i ett kreditupplysningsregister såsom personkreditupplysningar registreras också uppgifter om betalningsförsummelser som konstaterats i en förlikning fastställd av domstol (13 § 1 mom. 3 punkten och 24 § 1 mom. 2 punkten). Bestämmelserna fogades till kreditupplysningslagen i samband med riksdagsbehandlingen. Motiveringen var att en av domstol fastställd förlikning enligt utsökningsbalken är en utsökningsgrund på samma sätt som en dom.

Bakgrunden till en förlikning i ärenden som anhängiggjorts genom en så kallad summarisk stämningsansökan kan också vara oklarheter om fordrans belopp eller grund om vilka parterna i domstolsskedet har uppnått enighet. Ärenden som lett till förlikning kan därför inte alltid anses vara liktydiga med betalningsförsummelser.

Indrivningsbranschen har informerat justitieministeriet om att den nuvarande möjligheten att i kreditupplysningsregister registrera också fastställda förlikningar har gjort det svårare att nå förlikning i domstol. Detta står i strid med lagstiftningens allmänna strävan att främja förlikning.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

3.1 Utsökningsuppgifter

Verkan av att utsökningsgrundens tidsfrist löper ut

Tanken bakom propositionen är att göra det lättare för gäldenärer att igen bli aktiva samhällsmedlemmar när tidsfristen för deras utsökningsgrunder har löpt ut. Om det har förlöpt en mycket lång tid sedan gäldenären skuldsatte sig är det skäligt och sakligt att denne igen får en möjlighet att starta om och på nytt bli aktiv i ekonomiskt hänseende. När gäldenärerna befrias från sina skuldproblem innebär det också samhällsekonomiska besparingar eftersom kostnaderna för indrivning och skuldsättning elimineras. Utsökningsuppgifter i ett kreditupplysningsregister får inte bli ett hinder för gäldenären att återgå till ursprungsläget om det redan har gått en lång tid sedan skuldsättningen.

Utsökningsgrundens tidsfrist är lång, 15 eller 20 år. Det att skuldsättningen har skett för länge sedan och att gäldenärens ekonomiska situation under årens lopp har blivit allt mer hopplös till följd av obalansen mellan stora skulder och små inkomster säger ännu inget om gäldenärens vilja och förmåga att klara av ett skuldbelopp som går att avbetala med tillbuds stående inkomster, förutsatt att tidigare skulder stryks. Enligt kreditupplysningslagen 6 § 1 mom. får som kreditupplysningar behandlas endast information som har tillförlitliga källor och som är behövliga och relevanta för att beskriva den registrerades betalningsförmåga eller betalningsvilja. Om någon har blivit överskuldsatt exempelvis på grund av misslyckad företagsverksamhet för 15 år sedan och därefter inte med tillbuds stående inkomster har förmått uppfylla sina betalningsåtaganden ger en anteckning om medellöshetshinder vid utsökning inte nödvändigtvis en korrekt bild av personens betalningsförmåga eller betalningsvilja när det gäller nya krediter.

På grund av det som anförs ovan och för att rätta till den ojämlika behandling av gäldenärer som beskrivs i avsnitt 2.1 föreslås det i propositionen att när tidsfristen för en utsök-

ningsgrund har löpt ut ska utsökningsuppgiften om den aktuella fordran avföras ur kreditupplysningsregistret.

Avförandet kan basera sig på utmätningsmannens efterskottsansmälan eller på en tidpunkt som meddelats i samband med att den ursprungliga utsökningsuppgiften lämnades. En sådan förhandsansmälan om ett framtida avförande av en betalningsstörnings registrering ska enligt förslaget lämnas om man kan konstatera att utsökningsgrundens tidsfrist löper ut innan lagringstiden löper ut.

I sådana fall där gäldenären väsentligt genom sitt agerande har försvårat borgenärens möjligheter att få ut betalning är det motiverat att en eventuell ny kreditgivare får vetskap om detta. Det föreslås därför att i ett kreditupplysningsregister får antecknas betalningsstörningsuppgifter när en domstol genom sitt beslut har förlängt utsökningsgrundens tidsfrist. Villkoren för när tidsfristen kan förlängas är enligt 2 kap. 26 § i utsökningsbalken stränga och en följd av detta har varit att det veterligen mycket sällan har väckts förlängningstalan. Man kan utgå från att borgenärerna, med hänsyn till risken för rättegångskostnaderna, inte anhängiggör ärenden där det helt klart inte finns några möjligheter att föra talan framgångsrikt. Eftersom en borgenär som väcker talan sannolikt har ett betydande intresse i saken kan det med hänsyn till kreditgivarens risk anses motiverat att en anteckning om betalningsstörning om en obetald fordran får göras efter att utsökningsgrundens tidsfrist har förlängts. Enligt förslaget blir det alltså möjligt att göra en sådan anteckning redan innan domen har vunnit laga kraft och innan gäldenären eventuellt vid utsökning konstaterats vara medlös. Men om förlängningsdomen upphävs ska betalningsstörningsanteckningen avföras så snart den registeransvarige har fått besked om upphävandet.

I det arbetsgruppsförslag som ligger till grund för propositionen föreslogs det att en anteckning skulle få göras i kreditupplysningsregister så snart förlängningstalan har väckts. Under remissronden påtalades emellertid från flera håll de rättssäkerhetsproblem som skulle ha varit följden, och därför avstod man från förslaget. Det finns nämligen en risk för att borgenären av personliga skäl

väcker en ogrundad talan om förlängning av tidsfristen för att åsamka gäldenären en betalningsstörningsanteckning. I enskilda fall kunde detta leda till ett oskäligt resultat. Eftersom borgenären dessutom kan väcka talan om förlängning av utsökningsgrundens tidsfrist redan innan fristen utgår, kan borgenärerna genom sitt eget agerande minska riskerna vid kreditgivning.

En slutgiltig preskription av fordran av andra orsaker än att utsökningsgrundens tidsfrist löpt ut leder enligt förslaget inte till att betalningsstörningsanteckningen avförs. Preskriptionstiden för skatteskulder är exempelvis fem år, vilket inte kan jämföras med utsökningsgrundens tidsfrist, som är minst tre gånger så lång.

Kredituppgifternas omfattning

För att förbättra tillförlitligheten i och omfattningen av kreditupplysningar föreslås det att i kreditregister får antecknas uppgifter om långvarig utmätning. En finansiär kan stå inför betydande kreditrisker när någon som är föremål för långvarig utsökning söker kredit. Kreditgivaren kan givetvis begära uppgifter av gäldenären själv men kreditupplysningsverksamheten bygger på den tanken att uppgifter om skuldproblem även ska gå att kontrollera. För närvarande har borgenären kunnat få sådana uppgifter endast genom att ur utsökningsregistret begära intyg om gäldenären. Nu föreslås det att långvarig utmätning av periodiska inkomster ska få antecknas också i kreditupplysningsregister.

Uppgifter ska enligt förslaget emellertid inte ges om att ett utsökningsärende blivit anhängigt. Under de senaste åren har ungefär 2,2–2,7 miljoner utsökningsärenden väckts per år, och om alla dessa skulle registreras i kreditupplysningsregister skulle det leda till en markant ökning av mängden anteckningar om betalningsstörningar. Om en fordran har betalats inom den tid som utsökningsmyndigheten har förelagt, skulle enligt förslaget inga anteckningar om utsökningsärendet göras ens i offentliga utsökningsregister. Om utsökningsuppgifter lämnas alltför tidigt till kreditupplysningsregister leder detta lätt till problem för enskilda gäldenärer och företag

också när det bara är fråga om ett tillfälligt ekonomiskt problem. Det är inte heller helt ovanligt att personer med såväl betalningsförmåga som betalningsvilja blir föremål för utsökning där fordringarna är direkt utsökbara t.ex. för att de befinner sig utomlands eller av någon motsvarande orsak. Det vore oskäligt om gäldenärerna också i sådana situationer skulle drabbas av en betalningsstörningsanteckning som är i kraft i flera år. Eftersom en betalningsstörningsanteckning kan göras till följd av en tredskodom och när å andra sidan långvarig utsökning enligt förslaget leder till betalningsstörningsanteckning, är ändå kreditupplysningsuppgifterna relativt heltäckande. En uppgift om att ett utsökningsärende väckts kan inte anses vara en sådan i 6 § 1 mom. i kreditupplysningslagens avsedd uppgift som är behövlig och relevant för att beskriva en persons betalningsförmåga eller betalningsvilja.

I linje med utsökningsbalkens 1 kap. 31 § ska utsökningsuppgifter fortsättningsvis vara offentliga. Det handlar om att förverkliga offentlighetsprincipen i utsökningsväsendet. Det att personregister i myndighetsverksamhet är helt eller delvis offentliga innebär emellertid inte att offentliga uppgifter kan användas fritt. Enligt 16 § 3 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) får personuppgifter ur en myndighets personregister lämnas ut i form av en kopia om mottagaren enligt bestämmelserna om skydd för personuppgifter har rätt att registrera och använda sådana personuppgifter. Det allmänna skyddet för personuppgifter förutsätter att behandling av personuppgifter är behövlig i den verksamhet som det är fråga om. Det är alltså inte acceptabelt att med hänvisning till offentligheten i myndigheternas verksamhet kräva att alla gäldenärsuppgifter ska få användas i kreditupplysningsverksamhet som bedrivs som privat företagsverksamhet, när det inte med tanke på verksamhetens allmänna tillförlitlighet är nödvändigt att registrera sådana uppgifter och när registreringen tvärtom kan orsaka enskilda medborgare och företag skada.

På dessa grunder föreslås det att lämnande av offentliga utsökningsuppgifter i andra fall än när gäldenären är medellös begränsas till situationer där gäldenären är föremål för

långvarig utsökning. Detta föreslås även gälla utsökningsuppgifter om företag.

När det är fråga om företag leder utsökning mycket snabbt antingen till att fordran betalas för undvikande av konkurs eller konstaterande av medellöshet, vilket resulterar i en betalningsstörningsanteckning. Det är ovanligt att företagsinkomster är föremål för långvarig utsökning.

Enligt förslaget saknar det betydelse av vilken orsak utsökningen av periodisk inkomst är långvarig. Det kan vara fråga om några stora enskilda skulder eller gäldenärens sätt att sköta sina betalningar via utmätning. I vartdera fallet är det viktigt för kreditgivaren att få kännedom om långvarig utsökning. Om indrivningen gäller underhållsbidrag kan situationen vara den att gäldenären inte har någon till betalning förfallen skuld som utmäts utan han eller hon erlägger så kallat löpande underhållsbidrag via utmätning i den takt som bidragsposterna förfaller. Bakgrunden till en sådan situation kan vara någon annan än betalningsoförmåga. Det är ändå inte skäl att med tanke på dessa, i och för sig ovanliga fall, frångå en bestämmelse som innebär att alla gäldenärer behandlas på ett jämlikt sätt och som är lätt att tillämpa, nämligen en bestämmelsen enligt vilken det enda kriteriet för långvarig utsökning är utsökningens utsträckning i tid. Om den underhållsskyldige så vill kan han eller hon utnyttja sin möjlighet att med stöd av kreditupplysningslagens 13 § 2 mom. be om att i registret införs information om de faktorer som har lett till en anteckning om betalningsstörning.

Som tidsgräns för långvarig utsökning föreslås två år. I genomsnitt är de belopp som flyter in hos gäldenärerna relativt små. Om t.ex. en utmätning av periodiska inkomster redovisas till borgenären till ett månatligt belopp om 100 euro, inflyter det bara 2 400 euro per två år. Ett i förhållande till inkomsterna större skuldbelopp än så leder till sådan långvarig utsökning som avses i detta förslag.

Också när det gäller utsökningsavgifter har tvåårsgränsen använts som måttstock för långvarighet. När av gäldenären vid utmätning av periodisk inkomst under två år har uppburits tabellavgifter under sammanlagt minst 18 månader, ska tabellavgift inte läng-

re tas ut (5 § 4 mom. i lagen om utsökningsavgifter, 34/1995). Samma kriterier ska enligt förslaget i fortsättningen också tillämpas på lagring av anteckningar om betalningsstörning.

Utsökning som har pågått i två år med eventuella korta avbrott kan ses som en fingervisning om att gäldenärens betalningsproblem inte har varit tillfälliga. Med betalningsoförmåga anses i allmänhet i vår lagstiftning att gäldenären annat än tillfälligtvis är oförmögen att betala sina skulder när de förfaller. Mot bakgrunden av detta kan tvåårsgränsen anses lämplig och motiverad. Om indrivningen pågår längre än två år råder det en sådan obalans mellan gäldenärens inkomster och skulder att det finns anledning att förhindra att gäldenären blir ytterligare skuldsatt.

Å andra sidan kan bestämmelsen om att uppgifter lämnas först efter två år, dvs. när långvarigheten har konstaterats uppmuntra gäldenären att ordna upp sina affärer före det. Gäldenären har möjlighet att reglera till och med betydande skulder genom frivilliga arrangemang. En förhandsbedömning av vilken gäldenär som kommer att vara föremål för utsökningsindrivning en längre tid än två år är alltid osäker. Statistiska uppgifter visar att merparten av gäldenärerna är föremål för utsökning en kortare tid än två år. Under exempelvis 2008 pågick utmätningen under två år i fråga om 93 procent av alla gäldenärer. En del av de gäldenärer för vilkas del utsökningen räcker längre än två år har dragit på sig också någon annan betalningsstörningsanteckning, exempelvis en uppgift om treds-kodom eller en tidigare konstaterad anteckning om medellöshetshinder.

En betalningsstörning ska inte enligt förslaget registreras om utsökningen har varit anhängig under en längre tid av någon annan orsak än utmätning av periodiska inkomster. I dessa fall går det inte att definiera en liknande, tydlig grund. Det kan ta lång tid att slutföra en lösöresutmätning till exempel på grund av att utsökningen genom domstolsbeslut har förordnats bli avbruten. Det förekommer också stora variationer i den tid som åtgår för att reda ut vilken egendom gäldenären har. Skälen till att utredningen räcker länge kan också variera.

I propositionen föreslås inte att såsom ut-sökningsuppgifter lämnas uppgifter som är äldre än två månader. Om äldre uppgifter skulle lämnas särskilt i form av omfattande engångsutlämningar skulle konkurrensen i kreditupplysningsbranschen visserligen främjas eftersom utlämningen skulle underlätta och för-snabba inledandet av kreditupplysningsverksamhet. Men problemet är att ut-mätningen inte längre i efterskott kan leverera felfria kreditupplysningar. Efter att uppgifterna lämnats ut till den som bedriver kredit-upplysningsverksamhet görs eventuella av-föringar, rättelser och tilläggsanteckningar direkt i kreditupplysningsregistren. Ur utsök-ningsregistret får man således endast den in-formation som har varit grund för betalnings-störningsuppgifterna men som inte längre är uppdaterade. Detta kunde leda till att en per-son som har rena kredituppgifter till exempel till följd av att en utsökningsgrund har upp-hävts på nytt skulle bli föremål för en betal-ningsstörningsanteckning. Det kan inte heller anses skäligt att ansvaret för uppgifternas rik-tighet överförs på gäldenären genom ett an-tagande att den information som enligt kre-ditupplysningslagens 29 § 1 mom. ska ges när den första anteckningen görs i ett kredit-upplysningsregister är korrekta, om inte gäl-denären har rättat dem.

Enligt information till justitieministeriet finns det i branschen utöver det företag som länge har varit verksamt även några andra fö-retag som har lämnat anmälan till dataom-budsmannens byrå om inledande av kredit-upplysningsverksamhet. Det föreligger alltså inga direkta hinder för konkurrens i bran-schen på grund av de tidsmässiga begräns-ningarna för utlämning av utsökningsuppgif-ter. De registrerades rättssäkerhet ska priori-teras framför möjligheten att komma snabbt igång i branschen.

3.2 Uppgifter om skuldsanering

I propositionen föreslås det att uppgifter om skuldsanering avförs från kreditupplys-ningsregister inom tre månader från det att gäldenären visar att betalningsprogrammet på gäldenärens egen begäran har förordnats för-falla. Under den tre månader långa lagrings-

tiden kan borgenärerna vidta de åtgärder de anser behövliga för att bevaka sina intressen.

Uppgifter om skuldsanering skulle emeller-tid kvarstå i det offentliga skuldsaneringsre-gistret. Det blir enligt förslaget alltså möjligt att avföra uppgifter om skuldsanering ur kre-ditupplysningsregister innan de avförs från skuldsaneringsregistret. Det är fråga om att förverkliga offentlighetsprincipen. Det kan inte anses godtagbart att en skuldsanering som har förfallit skulle vara helt hemlig ens när betalningsprogrammet förfaller till följd av gäldenärens ansökan.

Däremot kan det inte anses så väsentligt med tanke på registrering av uppgifter om betalningsstörningar som hänför sig till skuldsaneringar som har förfallit på gäldenä-rens initiativ att behovet av att registrera så-dana fall skulle betraktas som viktigare än det men som gäldenären åsamkas av registre-ringen. Skälet till att ett betalningsprogram förfaller torde i allmänhet vara att de skulder som programmet omfattar antingen har pre-skriberats eller uppgår till sådana belopp att gäldenären förmår betala dem. Om gäldenä-ren fortfarande har icke preskriberade skul-der men låter bli att betala dem, kan de indri-vas i utsökningsväg. Om borgenären inte har någon utsökningsgrund leder en tredskodom till betalningsstörningsanteckning. Om det vid en påföljande utsökning inte finns till-räckliga medel lämnas till den som bedriver kreditupplysningsverksamhet ett intyg över medellöshetshinder eller senare ett intyg över långvarig utsökning.

Avförande av en uppgift om förfallen skuldsanering påverkar inte lagringstiden för eventuella andra betalningsstörningsuppgif-ter. Om en gäldenär har fått en betalnings-störningsanteckning exempelvis på grund av en tredskodom eller medellöshet som konsta-terats vid utsökning, lagras de i kreditupplys-ningsregistret på normalt sätt.

3.3 Uppgifter om fastställda förlikningar

I propositionen föreslås att i kreditupplys-ningslagen upphävs de bestämmelser enligt vilka förlikning som fastställts av domstol leder till betalningsstörningsanteckning. Syf-tet med ändringen är att försöka öka antalet

förlikningar. Detta ligger helt i linje med vår övriga lagstiftning, exempelvis lagen om förlikning i tvistemål vid allmän domstol (663/2005).

Såsom ovan konstaterats kan ett ärende i vilket har ingåtts förlikning ha varit oklart också när det har anhängiggjorts genom summarisk stämningsansökan. När en fastställd förlikning utgör utsökningsgrund leder detta till en betalningsstörningsanteckning i utsökningsärendet om inte gäldenären förmår betala det belopp som fastställts vid förlikningen. Genom en övergångsbestämmelse föreslås det bli möjligt att avföra redan gjorda registreringar av betalningsstörningar om gäldenären kan påvisa att registreringen baserar sig på en förlikning som har fastställts av domstol. Utan någon sådan begäran ska betalningsstörningsanteckningar inte avföras eftersom gäldenärerna ofta har flera sådana anteckningar, och då saknar det betydelse om en enskild registrering avförs. Detta skulle dessutom medföra onödiga kostnader.

4 Propositionens konsekvenser

En av avsikterna med propositionen är att stödja gäldenärer med skulder av gammalt datum så att deras ekonomiska situation kommer i balans och att de därmed får samma handlingsmöjligheter i ekonomiskt hänseende som andra medborgare. Preskriptionstiden som grundar sig på utsökningsgrundens tidsfrist är skuldspecifik. Det är alltså inte fråga om ett system som en gång för alla befriar gäldenären från skulderna. De gäldenärer vilkas betalningsdomar härstammar från början av 1990-talet blir inom de närmaste åren fria från sitt skuldansvar eller har redan blivit det. Det är svårt att uppskatta hur många sådana gäldenärer det finns. Det finns inte ens någon information om antalet gäldenärer från den föregående regressionen som står utanför skuldsanering, men man har uppskattat antalet till 30 000—60 000.

Enligt utsökningsstatistiken blev ungefär 5 500 gäldenärer 2008 helt befriade från utsökning till följd av att utsökningsgrundens tidsfrist hade löpt ut. Dessa uppgifter beskriver ändå inte gäldenärernas helhetssituation.

Det finns sannolikt också tusentals gäldenärer från regressionsperioden vilkas fordringar inte har indrivits genom utsökning de senaste åren. Särskilt för de gäldenärer som inte utöver redan upphört skuldansvar från regressionsperioden har skaffat sig nya skulder innebär förslaget en möjlighet att gå vidare fri från anteckningar om betalningsstörningar. Uppskattningsvis finns det tusentals sådana gäldenärer och antalet kommer att öka ytterligare under några års tid i takt med att utsökningsgrundens tidsfrist löper ut för allt fler skulder.

Det är troligt att avföringen av betalningsstörningsanteckningar ur registret aktiverar särskilt sådana gäldenärer som ännu är i arbetsför ålder. Detta innebär sannolikt besparingar för samhället men det är omöjligt att uppskatta besparingarnas belopp.

Avföringen av betalningsstörningsanteckningar som gäller slutgiltigt preskriberade skulder kan eventuellt i någon mån öka riskerna vid kreditgivning. Men helt rena kreditupplysningspapper får ändå bara en gäldenär vars samtliga skulder har preskriberats slutgiltigt, förutsatt att han eller hon inte skuldsatt sig ytterligare. Gäldenärer som försummat att sköta senare uppkomna skulder belastas i allmänhet fortfarande av färskas betalningsstörningsanteckningar.

Å andra sidan minskar kreditrisken i någon mån av att uppgifter om domar som förlänger utsökningsgrundens tidsfrist i framtiden registreras i kreditupplysningsregister. Detta innebär att gäldenärer som enligt ett domstolsbeslut genom ett aktivt förfarande väsentligt har försvårat borgenärernas möjlighet att få betalning ska kunna registreras. Med beaktande dessutom av att propositionen föreslår en sådan utvidgning av kreditupplysningsuppgifterna att de även ska gälla långvarig utsökning, innebär propositionen inte som helhet betraktat ökade risker för kreditgivarna.

Enligt de föreslagna övergångsbestämmelserna ska utmätningssmannen på tjänstens vägnar till den som bedriver kreditupplysningsverksamhet lämna uppgifter om betalningsstörningsanteckningar för sådana gäldenärer i fråga om vilka samtliga fordringar som varit föremål för utmätning redan har preskriberats slutgiltigt. Av detta åsamkas

utmätningens väsendet en engångsutgift som emellertid inte kräver tilläggsfinansiering.

Enligt propositionen får i kreditupplysningsregister också registreras långvariga utmätningar av periodiska inkomster. Gränsen föreslås dragen så att man avser utmätning av periodisk inkomst som har fortgått sammanlagt minst 18 månader under de två föregående åren. Förslaget innebär att för en del av gäldenärerna registreras en betalningsstörningsanteckning som man tidigare har kunnat undgå. Noggranna uppgifter om hur många gäldenärer detta gäller årligen finns inte att tillgå. Uppgifterna om hur många utsökningsgäldenärer som slipper tabellavgifterna efter två års utsökning ger emellertid en fingervisning om antalet. År 2008 berördes ca 8 000 gäldenärer. En del av dessa gäldenärer hade trots allt också betalningsstörningsanteckningar, eftersom uppgifter om domstolsfasen fortfarande var i kraft eller på grund av att utsökningen inte har utvidgats till att omfatta fordringar med alltför liten utdelning och man istället utfärdat intyg om medellöshetshinder. Uppskattningsvis skulle ändå flera tusen gäldenärer årligen få betalningsstörningsanteckningar på grund av långvarig utsökning. Nya betalningsstörningsanteckningar försvårar på många sätt gäldenärernas liv exempelvis när de ska hyra bostad eller öppna en telefonanslutning med sedvanliga villkor. Det är dock skäl att minnas att en ny betalningsstörningsanteckning inte enligt konsumentskyddslagen (38/1978) är någon grund för att säga upp ett kreditförhållande vars skötsel har fortgått problemfritt.

Trots de problem betalningsstörningsanteckningarna kan förorsaka är det inte motiverat att kreditupplysningarna rensas ut "av sig själva" under en långvarig utsökning, eftersom exempelvis också en full betalning av en fordran bara leder till att lagringstiden för en anteckning om betalningsstörning förkortas men inte till att den avförs.

För att undvika oskäligen slutresultat föreslås en övergångstid om två år innan uppgifter om långvarig utsökning börjar lämnas. Gäldenärerna ges därmed en viss tid att försöka reglera sin ekonomiska situation och sköta sina skulder så att de kan undvika anteckningar om långvarig utsökning.

Avsikten är att följa en utsökningsåtgärds utsträckning i tid genom ett informationssystem. Det nya systemet orsakar vissa kostnader för att se över utsökningsväsendets informationssystem. Kostnaderna kräver emellertid ingen tilläggsfinansiering. Också när det gäller indrivning av tabellutgifter är gränsen för långvarighet två år och detta har redan beaktats i informationssystemet. Översynen genomförs med hjälp av medel som reserverats för att använda och underhålla informationssystemet ULJAS.

Reformen kräver att utsökningsuppgifterna har antecknats skuldspecifikt i kreditupplysningsregistren. Om emellertid flera skulder har dömts till betalning utifrån samma utsökningsgrund går det i allmänhet inte att specificera skulderna. I sådana fall bör betalningsstörningsanteckningarna vara registrerade enligt utsökningsgrund. Enligt kreditupplysningslagens 13 § 3 mom. ska den som ansvarar för ett kreditupplysningsregister, om det utifrån allmänt tillgängliga eller till den registeransvarige överlämnade uppgifter är möjligt, i registret anteckna vilka registreringar som orsakas av en och samma betalningsförsummelse.

Enligt förslaget lämnar utsökningsmyndigheterna information om utsökningar enligt skuld eller utsökningsgrund och uppgifterna ska därför antecknas i kreditupplysningsregistret på samma sätt specificerade. De som bedriver kreditupplysningsverksamhet måste ordna sina informationssystem så att uppgifter kan avföras och korrigeras samt tilläggsuppgifter antecknas skuldspecifikt eller, om flera skulder fastställts till betalning utifrån samma utsökningsgrund, specificerat enligt utsökningsgrund. Enligt 2 § i kreditupplysningslagen har de registrerade rätt att bli bedömda utifrån korrekta och relevanta uppgifter.

Det har sannolikt inga praktiska konsekvenser att skuldsaneringsuppgifter avförs från kreditupplysningsregister. Antalet fall där betalningsprogram förordnas förfalla på gäldenärens egen ansökan kommer antagligen att vara lågt också i framtiden efter övergångsskedet till följd av att skulden preskriberas.

För kreditupplysningsverksamheten har det sannolikt inte heller någon större betydelse

att uppgifter om fastställda förlikningar inte längre registreras och att redan registrerade uppgifter avförs på gäldenärens begäran.

5 Ärendets beredning

När kreditupplysningslagen stiftades år 2006 förutsatte riksdagen att regeringen vidtar omedelbara åtgärder för att komplettera kreditupplysningslagen så att det blir möjligt att registrera i utskökningsregistret ingående offentliga uppgifter i ett kreditupplysningsregister. En annan orsak till att beredningen påbörjades var också att gäldenärerna på ovan relaterat sätt har försatts i en ojämlig ställning när det gäller anteckningar om betalningsstörningar.

Justitieministeriet tillsatte därför den 10 oktober 2008 en arbetsgrupp för att bereda en översyn av kreditupplysningslagstiftningen. Enligt arbetsgruppens uppdrag skulle den för det första ta fram ett förslag till ändring av kreditupplysningslagen och utskökningsbalken så att i utskökningsregistret antecknad ärendehanteringssinformation i större utsträckning än för närvarande skulle kunna antecknas i kreditupplysningsregister. Arbetsgruppen uppmanades särskilt fästa avseende vid långvarig utmätning av periodiska inkomster. Målet var att öka kreditupplysningsnärnarnas tillförlitlighet i samband med långvarig utskökning. Enligt uppdraget skulle reformen emellertid inte få leda till att en stor mängd medborgare får anteckningar om betalningsstörningar på grund av tillfälliga betalningsproblem.

För det andra skulle arbetsgruppen bedöma möjligheten att avföra betalningsstörningsanteckningar omedelbart efter att verkställighetstiden för en utskökningsgrund hade löpt ut. Syftet i detta avseende var att överskuld-satta medborgare skulle kunna återinträda som aktiva samhällsmedborgare. I tillsättningsbeslutet konstateras att detta syfte ligger i linje med bestämmelserna om slutlig preskription. Arbetsgruppen fick också i uppdrag att dryfta verkan av att ett käromål om fortsatt tidsfrist för utskökningsgrunder.

Därutöver skulle arbetsgruppen bedöma om det var möjligt att lämna äldre uppgifter

än för närvarande till de som inleder kreditupplysningsverksamhet. Arbetsgruppen skulle också överväga om kreditupplysningsbestämmelserna ska ses över till den del de gäller information om skuldsaneringar.

I ett senare skede fick arbetsgruppen också i uppdrag att ta ställning till betydelsen av fastställda förlikningar för kreditupplysningsuppgifter.

Under arbetets gång hörde arbetsgruppen dataombudsmannen, Finlands konsumentförbund, kredit- och indrivningsbranschen (Finlands indrivningsbyråers förbund rf och Optum perintäpöalvelut), företag som bedriver kreditupplysningsverksamhet (Suomen asiakastieto Oy) och representanter för ekonomi- och skuldrådgivning.

Arbetsgruppen lämnade sitt betänkande den 10 februari 2009 (ändring av kreditupplysningslagen, arbetsgruppsbetänkande 2009:2, justitieministeriet). Arbetsgruppens betänkande var enhälligt.

Justitieministeriet sände arbetsgruppens förslag på remiss till 31 olika myndigheter, organisationer och företag. Inalles 23 yttranden inkom. Ett sammandrag av yttrandena har sammanställt (Utlåtanden och utredningar 2009:9, justitieministeriet).

Nästan alla remissinstanser ställde sig i huvudsak bakom förslagen. Särskilt viktigt tyckte man det var att uppgifterna om betalningsstörningar avförs så snart utskökningsgrundens tidsfrist har löpt ut. Endast en remissinstans motsatte sig detta.

De flesta stödde även tanken på att lämna uppgifter om långvarig utskökning. En del av remissinstanserna fäste uppmärksamhet vid de negativa följderna för gäldenären av betalningsstörningsanteckningar och påpekade att en sådan anteckning inte får utgöra något hinder för att betalningsprogram görs upp och betalningsavtal ingås. Å andra sidan ansåg en del av instanserna att det var motiverat och främjade gäldenärens intressen att en betalningsstörningsanteckning eventuellt avbryter gäldenärens fortsatta skuldsättning.

Enligt arbetsgruppens betänkande skulle redan det att talan väcks om fortsättning av tidsfristen för en utskökningsgrund ha resulterat i en anteckning om betalningsstörning. I vissa yttranden framhöll man att detta i enskilda fall eventuellt kunde leda till ett oskä-

ligt resultat. I propositionen föreslås därför att först domstolens beslut, enligt vilket tidsfristen förlängs, ska resultera i en betalningsstörningsanteckning.

I ett av yttrandena påpekade man att det är nödvändigt med en tillräckligt lång övergångstid innan man börjar lämna uppgifter om långvarig utsökning till den som bedriver kreditupplysningsverksamhet. Under den fortsatta beredningen stannade man för att övergångstiden skulle förlängas med ett år till två år.

6 Andra faktorer som påverkat propositionen

Europeiska kommissionen inrättade 2008 en expertgrupp (Expert Group on Credit Histories, EGCH). Arbetsgruppen har i uppgift att ta fram olika lösningar som kan förbättra tillgången till kreditupplysningar inom EU-området. Gruppen ska även beakta konsumentskydds- och informationsskyddssynpunkter. Arbetsgruppen kommer att ge sina rekommendationer inom 2009.

DETALJMOTIVERING

1 Motivering till lagförslagen

1.1 Utsökningsbalken

1 kap. Allmänna bestämmelser

32 §. *Utlämnande av uppgifter till den som bedriver kreditupplysningsverksamhet.* I paragrafen föreskrivs vilken information utsökningsväsendet ska lämna till den som bedriver kreditupplysningsverksamhet. Utöver de uppgifter om medellöshetshinder som redan nu lämnas ska enligt förslaget som utsökningsuppgifter också lämnas information om långvarig utsökning. Av de skäl som förts fram i den allmänna motiveringen föreslås paragrafen också bli ändrad så att en anteckning om betalningsstörning ska avföras när tidsfristen för en utsökningsgrund har löpt ut.

I paragrafens 1 mom. föreskrivs att de som bedriver kreditupplysningsverksamhet utan hinder av sekretess har rätt att för en tid av två månader före begäran få för kreditupplysningsverksamheten behövliga ärendehanteringssuppgifter om sådana utsökningsärenden i vilka intyg över medellöshetshinder eller i 3 kap. 107 § avsett intyg över hinder som gäller begränsad utsökning har utfärdats.

Motsvarande uppgifter ska även lämnas när utmätning av periodisk inkomst har fortgått sammanlagt minst 18 månader under de två föregående åren. I dessa fall är det fråga om *långvarig utsökning*.

Momentet motsvarar tidigare bestämmelser till den del det är fråga om att information får lämnas trots sekretess och för en tid av två månader. I praktiken lämnas uppgifterna för en månad i sänder. Det finns inga hinder för att fortsätta denna praxis.

Det föreslås att momentet skrivs så att av formuleringen klart framgår att det rör sig om medellöshetshinder. Det saknar betydelse om det är fråga om ett medellöshetshinder eller ett medellöshets- och oanträffbarhetshinder. I lagens 3 kap. 95 § 1 mom. finns bestämmelser om vardera situationen. Så kallat annat hinder, som avses i den nämnda para-

grafens 2 mom., leder inte enligt förslaget till anteckning om betalningsstörning.

Såsom för närvarande lämnas uppgifter även om hinder vid begränsad utsökning, om vilket föreskrivs i utsökningsbalkens 3 kap. 107 §. Inte heller i fortsättningen lämnas information om medellöshetsintyg utan anhängiggörande, som regleras i 3 kap. 99 §.

I momentet avses de som bedriver kreditupplysningsverksamhet i pluralis, eftersom det sannolikt kommer att komma in nya aktörer i branschen. I momentet anges också noggrannare än tidigare att det endast rör sig om för kreditupplysningsverksamheten behövliga ärendehanteringssuppgifter. Behovet utvärderas av en utmätningsman. Som exempel kan nämnas uppgifter om gäldenärens betalningsförbindelse, som även de är en del av ärendehanteringssuppgifterna. Sådan information har inte hittills lämnats ut och ingen ändring kommer att ske på den punkten. Praxis förblir således vid det gamla.

Nytt är däremot att uppgifter enligt förslaget ska ges inte bara om medellöshetshinder och hinder vid begränsad utsökning utan också om långvarig utsökning. Det ska vara fråga om utmätning av lön, pension eller någon annan periodisk inkomst som avses i utsökningsbalken och som har fortgått under två år så att utmätningstiden uppgår till minst 18 månader. Detta innebär i praktiken att ett betalningsförbud för indrivning av gäldenärens skulder har varit i kraft under två år med eventuella korta avbrott. Det spelar inte någon roll om utmätningen har avbrutits på grund av frimånader. Själva ärendet har ändå varit anhängigt också under frimånaderna. Men om ärendets eller ärendenas anhängighet upphör ges ett hinderintyg om utmätningen, vilket i normal ordning leder till en anteckning om betalningsstörning.

Långvarigheten påverkas inte av hur många skulder som har indrivits eller om indrivningen sköts för en eller flera sökandens räkning. En gäldenär kan ha en eller flera betydande skulder utan att under två år ha haft tillräckliga inkomster för att kunna betala

dem. En långvarig utsökning kan också bero på att gäldenären ständigt har olika skulder i utmätning på ett sådant sätt att utmätningen av en periodisk inkomst har fortgått sammanlagt minst aderton månader under två år.

En anteckning om långvarig utsökning får enligt förslaget lagras under den enligt kreditupplysningslagen normala tiden, det vill säga från två till fyra år beroende på situationen. Det föreligger inte heller några hinder för att uppgifter om utsökningens långvarighet lämnas på nytt. I praktiken kan man exempelvis förfara så att den som bedriver kreditupplysning, innan uppgiften avförs, ber utsökningen om uppgifter om utmätning har pågått under de två år som föregår begäran och under minst 18 månader. Om så är fallet kan en ny uppgift om utsökningen långvarighet registreras. Det är också möjligt att utsökningsväsendet och de som bedriver kreditupplysningsverksamhet kommer överens om andra praktiska arrangemang.

Uppgifter om utsökningens långvarighet kommer att börja lämnas och registreras efter en övergångsperiod om två år.

Paragrafens 2 mom. gäller situationer där tidsfristen för en dom eller någon annan utsökningsgrund kommer att löpa ut under den tid kreditupplysningsinformationen lagras. I sådana fall lämnas till de som bedriver kreditupplysningsverksamhet redan på förhand information om när tidsfristen löper ut. På detta sätt kan uppgifterna om betalningsstörning avföras ur kreditupplysningsregistret utan särskilt återtagande eller meddelande. Enligt momentet gäller att om tidsfristen löper ut innan det har gått fyra år sedan hinderintyget utfärdades, ska den dag tidsfristen löper ut samtidigt uppges för ett senare avförande av uppgifterna om betalningsstörning. Tiden för lagring av en anteckning om betalningsstörning räknas visserligen först från den dag störningen antecknades i registret, men eftersom utmätningsmannen inte kan veta detta datum på förhand är enligt förslaget tidpunkten fyra år räknat från datum för hinderintyget avgörande för förhandsanmälan om upphörande.

Om en fordran preskriberas tidigare än om tre år från registreringen, ska uppgifterna om den preskriberade fordran avföras även om lagringstiden ännu inte skulle ha löpt ut. Men

om lagringstiden för uppgifter om betalningsstörningar som gäller den ifrågavarande fordran har förlängts till fyra år på grund av nya registreringar, kan uppgiften lagras längre tid än tre år, dock högst fram till den uppgivna dagen för avförandet. Det föreslagna momentet är inte heller något hinder för att korta ner lagringstiden till två år på grund av att betalning har skett. Momentet innebär således att kreditupplysningslagens bestämmelser om lagringstiden i övrigt iakttas men att uppgifter om en fordran till följd av preskriptionsanteckning ska avföras tidigare utan särskild begäran.

I punkterna 1—4 i paragrafens 3 mom. föreslås bestämmelser om när utmätningsmannen ska återta uppgifter som getts till de som bedriver kreditupplysningsverksamhet. Utmätningsmannen är inte skyldig att göra återtagningsanmälan utan gäldenärens begäran. Vissa gäldenärer har i vilket fall som helst ett flertal anteckningar om betalningsstörningar och därför spelar de ingen roll i praktiken om en enstaka uppgift återtas. En återtagningsanmälan från utmätningsmannen innebär samtidigt att den som bedriver kreditupplysningsverksamhet är skyldig att avföra uppgiften ur kreditupplysningsregistret. Det räcker inte att uppgifterna om betalningsstörningar endast kompletteras med det som nämns i momentet, utan uppgifterna ska helt och hållet avföras ur registret. Detta förutsätter att kreditupplysningsregistren förs på ett specificerat sätt så att avförande utifrån skuld eller utsökningsgrund är tekniskt möjlig. Avsikten är att återtagningsanmälningarna ska göras omgående när grunden för en anmälan uppstått och gäldenären har framställt en begäran om återtagande. För gäldenären kan de i vissa fall vara av väldigt stor betydelse att uppgifterna om betalningsstörning avförs omedelbart.

Enlig 1 punkten i detta moment ska utmätningsmannen för det första göra återtagningsanmälan när gäldenären har betalt den fordran som drivits in genom begränsad utsökning. Bestämmelsen motsvarar gällande lag och beror på att man vid begränsad utsökning inte ens strävar efter att kartlägga gäldenärens hela förmögenhet. Gäldenären kan också själv vid begränsad utsökning lämna uppgifter direkt till den som bedriver

kreditupplysningsverksamhet om att han eller hon har betalt fordran. Bestämmelser om detta föreslås i kreditupplysningslagens 18 § 1 mom. 4 punkten och 28 § 1 mom. 4 punkten.

Enligt 2 punkten ska utmätningsmannen på gäldenärens begäran informera den som bedriver kreditupplysningsverksamhet om att en långvarig utsökning har upphört. Skälet till att utsökningen har upphört kan vara att samtliga fordringar har betalats eller att utmätningen av en periodisk inkomst upphör exempelvis för att gäldenären förlorar sitt jobb eller inkomsterna sjunker under skyddsgränserna. Om inte alla fordringar som varit föremål för utsökning blivit betalda, ges ett intyg över medellöshetshinder, som också det ledet till en anteckning om betalningsstörning. Gäldenären har inte möjlighet att själv direkt vända sig till de som bedriver kreditupplysningsverksamhet för att kräva att anteckningen om långvarig utsökning ska avföras. Endast utmätningsmannen har tillförlitliga uppgifter om detta.

När utsökningsgrundens tidsfrist har löpt ut ska utmätningsmannen enligt den föreslagna 3 punkten i momentet på gäldenärens begäran lämna uppgifter om detta till de som bedriver kreditupplysningsverksamhet för att uppgifterna ska avföras. Gäldenären har enligt förslaget rätt att själv vända sig direkt till de som bedriver kreditupplysningsverksamhet och påvisa att den fordran som har föranlett en anteckning i kreditupplysningsregistret slutligt har preskriberats på grund av att utsökningsgrundens tidsfrist har löpt ut (förslaget till 18 § 1 mom. 4 punkten i kreditupplysningslagen). Bestämmelsen gäller enligt förslaget inte anteckningar om betalningsstörningar som rör företag, eftersom utsökningsgrundens tidsfrist gäller endast i fråga om fysiska personers betalningsskyldighet.

Med hjälp av en övergångsbestämmelse ska man se till att utmätningsmannen på tjänstens vägnar för avförande ur registren lämnar information om betalningsstörningar som har registrerats redan när lagen träder i kraft, om de alla hänför sig till fordringar, som baserar sig på en utsökningsgrund vars tidsfrist redan har löpt ut.

I 4 punkten i detta moment föreslås en bestämmelse om att utmätningsmannen på gäldenärens begäran ska göra återtagningsanmälan som gäller de uppgifter han lämnat till de som bedriver kreditupplysningsverksamhet om utsökningsgrunden har upphävts eller utsökningen av någon annan anledning har varit ogrundad. I sak motsvarar bestämmelsen nuvarande lagstiftning. Utsökning kan inledas redan med stöd av en dom som inte har vunnit laga kraft. Om inga utmätningsbara tillgångar finns hos gäldenären ges ett intyg över medellöshetshinder. Om domen senare upphävs blir även anteckningen om betalningsstörning ogrundad. I detta fall har också gäldenären själv rätt att direkt hos den som bedriver kreditupplysningsverksamhet yrka att anteckningen om betalningsstörning avförs på den grunden att en dom som legat till grund för utsökning har upphävts (18 § 1 mom. 4 punkten och 28 § 1 mom. 4 punkten i kreditupplysningslagen). Upphävandet behöver inte ha vunnit laga kraft. I regel upphör ett utsökningsärende att vara anhängigt och verkställighetsåtgärderna återtas med stöd av 2 kap. 15 § i utsökningsbalken så snart en utsökningsgrund har upphävts.

Avförande av en anteckning om betalningsstörning av den orsaken att utsökningen har varit ogrundad kan göras endast utifrån utmätningsmannens anmälan om återtagande. Dessa situationer kan variera mycket och endast utmätningsmannen kan avgöra om utsökningen har varit ogrundad.

Om gäldenären i andra fall har betalat fordran genom utsökning, ska utmätningsmannen på gäldenärens begäran informera den som bedriver kreditupplysningsverksamhet om betalningen och i ärendet ska därefter förfaras i enlighet med kreditupplysningslagen. En sådan anmälan om betalning leder i allmänhet till en i kreditupplysningslagens 13 § 1 mom. 8 punkten avsedd anteckning i registret om betalning, vars lagringstid med stöd av lagens 18 § 2 mom. förkortas till två år. I sak motsvarar de föreslagna bestämmelserna nuläget.

Enligt förslaget till 4 mom. lämnas de uppgifter som avses i paragrafen ärendespecifikt. Detta är nödvändigt för att kreditupplysningsregistret på motsvarande sätt ska kunna föras ärendespecifikt. I det informationssy-

stem som utökningsväsendet upprätthåller ingår förutom uppgifter om utökningsgrunderna även individualiserade uppgifter om varje enskild fordran. Uppgifterna kan precis som för närvarande lämnas i elektronisk form. I momentet ingår dessutom såsom för närvarande en hänvisning till lagens 3 kap. 113 § 2 mom., i vilket föreskrivs om begränsningar av utlämnande av uppgifter som gäller minderåriga.

Den som bedriver kreditupplysningsverksamhet får registrera betalningsstörningar som baserar sig på domstolsbeslut med vilket en utökningsgrunds tidsfrist har förlängts. Bestämmelser om detta föreslås i kreditupplysningslagens 13 § och motsvarande bestämmelser om avförande av en sådan registrering i 18 § 1 mom. 4 punkten.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser. I paragrafens 1 mom. ingår lagens ikraftträdandebestämmelser. Lagen avses träda i kraft ungefär tre månader efter att den har antagits och stadfästs.

I paragrafens 2 och 3 mom. finns övergångsbestämmelserna. Enligt paragrafens 2 mom. ska de nya bestämmelserna om vilka uppgifter utmätningsmannen lämnar till de som bedriver kreditupplysningsverksamhet också tillämpas på ärenden som är anhängiga när lagen träder i kraft. Detta innebär att uppgifter enligt de nya bestämmelserna kan börja lämnas ut så snart lagen har trätt i kraft men redan lämnade uppgifter varken ändras eller kompletteras annat än i sådana fall som avses i paragrafens 3 mom. I momentet ingår en övergångsbestämmelse enligt vilken uppgifter om långvarig utökning börjar lämnas först två år efter att lagen har trätt i kraft. På detta sätt bereds gäldenärerna tid att reagera sig på lagändringen.

Syftet med bestämmelserna i 3 mom. är strävan att på tjänstens vägnar korrigera kreditupplysningsregistren så att de motsvarar den nya lagen i sådana fall där uppgifter som utökningsväsendet har lämnat de som bedriver kreditupplysningsverksamhet baserar sig på utökningsgrunder, vilkas tidsfrister redan har löpt ut när lagen träder i kraft. I dessa fall ska utmätningsmannen se till att uppgifterna återtas. Återtagning sker i sådana fall som hittas i utökningens register eller som utreds på annat sätt. I övriga fall ska gäldenären

själv separat be utmätningsmannen om en återtagningsanmälan eller direkt hos den som bedriver kreditupplysningsverksamhet yrka att uppgifterna avförs på den grunden att tidsfristen har löpt ut.

1.2 Kreditupplysningslagen

13 §. Uppgifter om betalningsstörningar samt kompletterande information. I paragrafens 1 mom. föreskrivs om vilka slag av uppgifter som får registreras i ett kreditupplysningsregister såsom personkreditupplysningar. Enligt 3 punkten i gällande lag får såsom personkreditupplysningar registreras uppgifter om betalningsstörning som konstateras av en myndighet, genom en domstols laga kraft vunna dom eller tredsdom, genom förlikning fastställd av domstol eller genom protest av en växel som den registrerade har accepterat.

Av de skäl som nämns i den allmänna motiveringen föreslås det att omnämmandet av förlikning fastställd av domstol ska slopas. Detta innebär att ett ärende som avslutas genom en av domstol fastställd förlikning inte längre registreras i kreditupplysningsregister. Det saknar betydelse om förlikningen har fastställts i samband med en anhängig rättegång (rättegångsbalkens 20 kap.) eller i ett separat förlikningsförfarande i domstol.

I momentet föreslås en ny bestämmelse om att i kreditupplysningsregister som personkreditupplysningar får registreras också uppgifter om förlängning av utökningsgrundens tidsfrist som skett genom domstolsbeslut i enlighet med utökningsbalkens 2 kap. 26 §. Uppgiften får registreras redan på basis av en dom som ännu inte har vunnit laga kraft. Det är fråga om en registrering av en normal obetald fordran och inte om en ny kredittyp, vilket den arbetsgrupp vars betänkande ligger till grund för denna proposition föreslog. Lagringstiden bestäms på normalt sätt enligt kreditupplysningslagen.

Med stöd av 2 kap. 27 § 2 och 3 mom. i utökningsbalken kan en fordran för vilken utökningsgrundens tidsfrist har förlängts indrivnas redan innan domen har vunnit laga

kraft, om inte domstolen utfärdar ett förordnande om avbrytande av utsökning. Ett avbrottsförordnande är ändå inget hinder för registrering. Gäldenären kan, om han eller hon så vill, begära att det i registret antecknas att förlängningsdomen ännu inte har vunnit laga kraft eller att det har förordnats att utsökningen ska avbrytas under besvärstiden. Om utsökningsindrivning inte har förbjudits eller avbrutits och gäldenären konstateras vara medellös leder detta till en anteckning om betalningsstörning på grundval av medellöshet.

Momentets 4 punkt gäller registrering av utsökningsuppgifter. Enligt punkten får såsom utsökningsuppgifter registreras uppgifter om utsökningsärenden i vilka hinderintyg har utfärdats. Punkten innebär en lagändring för det första i det avseendet att den kompletteras med ett omnämnande om att utsökningsuppgifter ska registreras ärendespecifikt. Avsikten är att försäkra sig om att anteckningarna om betalningsstörningar kan avföras, ändras och kompletteras skuldspecifikt. Om flera skulder baserar sig på samma utsökningsgrund blir man i praktiken tvungen att nöja sig med specifikation enligt utsökningsgrund. Från punkten slopas omnämnandet om att utsökningsuppgifterna endast gäller verkställighet av betalningsförpliktelser. Detta är självklart utan någon uttrycklig bestämmelse. I motsvarande punkt i utsökningsbalkens 1 kap. 32 § 4 mom. föreslås en bestämmelse enligt vilken utsökningsuppgifterna lämnas ärendespecifikt till de som bedriver kreditupplysningsverksamhet.

Förutom uppgifter om hinderintyg får såsom utsökningsuppgifter också registreras uppgifter om långvarig utsökning. I 1 kap. 32 § 1 mom. i utsökningsbalken föreskrivs på motsvarande sätt att de som bedriver kreditupplysningsverksamhet har rätt att för en tid av två månader före begäran få för kreditupplysningsverksamheten behövliga ärendehanteringsuppgifter om intyg över hinder som gäller begränsad utsökning och om långvarig utsökning. Enligt förslaget anses en utsökning vara långvarig när utmätning av periodisk inkomst har fortgått sammanlagt minst 18 månader under de två föregående åren.

18 §. Lagringstider för anteckningar om betalningsstörningar och kreditvärderings-

uppgifter. I paragrafen föreskrivs när anteckningar om betalningsstörningar ska avföras ur registret, med andra ord om deras lagringstid. Det föreslås ändringar i paragrafens 1 mom. 2—4 punkterna.

Paragrafens 2 mom. gäller avförande av uppgifter om skuldsanering och kungörelser. I fråga om skuldsaneringsuppgifter föreslås punkten bli ändrad på de grunder som nämns i avsnitt 3.2 i den allmänna motiveringen så att uppgifter om skuldsanering avförs inom tre månader från det att gäldenären visar att en domstol på ansökan av gäldenären har bestämt att betalningsprogrammet ska förfalla. Gäldenären ska visa detta för den som bedriver kreditupplysningsverksamhet genom att lägga fram domstolens beslut. Bestämmelsen påverkar inte tiderna för lagring av skuldsaneringsuppgifter i skuldsaneringsregistret. I praktiken innebär detta att skuldsaneringsuppgifter kan avföras från kreditupplysningsregistret redan innan de avförs från skuldsaneringsregistret.

3 punkten i momentet gäller utsökningsuppgifter som avförs endast utifrån utmätningsmannens återtagningsanmälan. I punkten föreslås en ny bestämmelse om att en utsökningsuppgift ska avföras så snart utmätningsmannen har gjort återtagningsanmälan om uppgifter om långvarig utsökning. Endast utmätningsmannen är behörig att bestämma när en långvarig utsökning har upphört. Enligt förslaget till 1 kap. 32 § 3 mom. i utsökningsbalken ska utmätningsmannen på gäldenärens begäran informera den som bedriver kreditupplysningsverksamhet om att långvarig utsökning har upphört.

I punkten nämns, såsom för närvarande, att uppgifter omedelbart ska avföras när det har konstaterats att en utsökning varit ogrundad. Också sådana återtagningsanmälningar kan göras uteslutande av utmätningsmannen och gäldenären kan inte själv kräva att en anteckning om betalningsstörning avförs på denna grund. En utsökning kan vara ogrundad exempelvis för att det senare visar sig att sökandens fordran redan har betalats eller preskriberats.

I 3 punkten nämns för närvarande som en grund för omedelbart avförande av en betalningsstörningsanteckning att utsökningsgrunden har upphävts. Denna bestämmelse

föreslås bli överförd till momentets 4 punkt, i vilken därmed samlas alla grunder för avförande av anteckningar om betalningsstörningar som kan basera sig på utmätningsmannens anmälan om återtagande och dessutom på att gäldenären har visat att en grund för avförande föreligger.

Såsom för närvarande föreslås i 4 punkten att en utsökningsuppgift omedelbart avförs när den registeransvarige har fått besked om att gäldenären har betalt den skuld som drivits in genom begränsad utsökning. Punkten föreslås kompletterad med en ny bestämmelse enligt vilken en utsökningsuppgift omedelbart ska avföras när den registeransvarige har fått besked om att tidsfristen för utsökningsgrunden för fordran har löpt ut. Också uppgifter om att utsökningsgrundens tidsfrist har förlängts ska avföras så snart det för den registeransvarige har påvisats att en dom har upphävts efter överklagande.

24 §. Uppgifter om företags betalningsstörningar samt kompletterande uppgifter. Enligt 1 mom. 2 punkten i paragrafen får som uppgifter om ett företags betalningsstörningar i kreditupplysningsregister registreras uppgifter om betalningsförsummelser som har konstaterats genom en domstols laga kraft vunna dom eller tredskodom eller förlikning som fastställts av domstol eller genom protest av en växel som den registrerade har accepterat. Av de skäl som nämns i den allmänna motiveringen slopas omnämmandet om förlikning som fastställts av domstol på samma sätt som när det gäller personkreditupplysningar.

Momentets 3 punkt gäller utsökningsuppgifter som får registreras som betalningsstörning. I punkten föreslås en kompletterande bestämmelse om att som uppgift som företags betalningsstörningar utöver medellöshetsuppgifter får registreras också uppgifter om långvarig utsökning. Med långvarig utsökning avses en utmätning av periodisk inkomst som har fortgått sammanlagt minst 18 månader under de två föregående åren. Enligt 4 kap. 65 § i utsökningsbalken får hos ett företag utmätas periodisk näringsinkomst. Det är emellertid mycket ovanligt att så sker eller att företag är föremål för långvarig utsökning. Företag som drabbas av allvarliga betalningsproblem försätts i allmänhet i kon-

kurs eller inleder ett företagssaneringsförfarande. I praktiken kommer den föreslagna bestämmelsen därför sannolikt sällan att tillämpas.

28 §. Lagringstider för registeranteckningar. I paragrafen föreskrivs när information ska avföras ur register över företagskreditupplysningar. Paragrafens 1 mom. 3 punkten gäller situationer där utsökningsuppgifter kan avföras endast utifrån utmätningsmannens återtagningsanmälan. Enligt punkten ska en uppgift avföras så snart utmätningsmannen har gjort återtagningsanmälan om långvarig utsökning. Bestämmelsen är ny och motsvarar förslaget till 18 § 1 mom. 3 punkten om personkreditupplysningar. Såsom för närvarande föreslås punkten dessutom innehålla en bestämmelse om att uppgifter avförs ur registret över företagskreditupplysningar också när den som bedriver kreditupplysningsverksamhet av utmätningsmannen får information om att utsökningen har varit ogrundad. Gäldenären kan inte enligt förslaget med stöd av denna punkt yrka att uppgifter avförs.

I paragrafens 4 punkt, nämns de uppgifter som också gäldenären själv vid sidan av utmätningsmannen kan kräva att avförs. Till denna punkt överförs nu bestämmelsen som tidigare funnits i 3 punkten om att uppgifter avförs när utsökningsgrunden har upphävts. Enligt förslaget kan alltså denna information komma antingen från utmätningsmannen eller från gäldenären själv, som då ska påvisa att utsökningsgrunden har upphävts. Inte heller i detta fall krävs det att upphävningsbeslutet har vunnit laga kraft. Såsom för närvarande ska det i punkten föreskrivas att uppgiften om utsökningsgrunden ska avföras så snart den registeransvarige har fått besked om att gäldenären har betalt den skuld som drivits in genom begränsad utsökning.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelse. I paragrafens 1 mom. ingår en ikraftträdandebestämmelse. Också denna lag avses träda i kraft ungefär tre månader efter att den antagits och stadfästs.

I paragrafens 2 mom. finns övergångsbestämmelserna. Enligt momentet ska den som bedriver kreditupplysningsverksamhet efter utmätningsmannens meddelande ur ett register avföra de uppgifter som följer av övergångsbestämmelsen i utsökningsbalken. Med

detta avses uppgifter om gäldenärer, vilkas samtliga utsökningsuppgifter baserar sig på utsökningsgrunder vilkas tidsfrist har löpt ut före lagen trädde i kraft. Syftet med övergångsbestämmelsen är att anteckningarna om betalningsstörningar såvitt möjligt avförs utan begäran från gäldenären i situationer där samtliga skulder har preskriberats slutgiltigt. Men också gäldenären ges en möjlighet att själv för den som bedriver kreditupplysningsverksamhet visa att tidsfristen för en utsökningsgrund har löpt ut. Också i detta fall ska uppgifterna om den aktuella fordran helt avföras ur registret.

Enligt paragrafens 3 mom. ska på begäran av gäldenären från registret avföras sådana anteckningar om betalningsstörningar som gjorts i registret före lagens ikraftträdande och som baserar sig på förlikning som fastställts av domstol. Vid behov ska gäldenären för den som bedriver kreditupplysningsverksamhet visa upp en av domstol fastställd skriftlig förlikning. På begäran av gäldenären ska även enligt förslag uppgifter som har registrerats innan lagen trädde i kraft om att betalningsprogrammet förordnats förfalla avföras, om förordnandet baserar sig på gäldenärens ansökan och det har gått minst tre månader sedan beslutet om förfall gavs.

2 Ikraftträdande

Lagarna avses träda i kraft ungefär tre månader efter att de har antagits och stadfästs.

3 Förhållande till grundlagen och lagstiftningsordning

I regeringens proposition (RP 241/2006 rd) med förslag till kreditupplysningslag konstateras att regleringen av kreditupplysningsverksamheten har direkta beröringspunkter med grundlagens bestämmelser om skydd för privatliv och personuppgifter och med rätten till arbete och näringsutövning. Enligt grundlagens 10 § 1 mom. är vars och ens privatliv, heder och hemfrid tryggade. I fråga om skyddet för personuppgifter finns det närmare bestämmelser i lag. Regleringen om behandling av personuppgifter ska ske på lagnivå.

Genom denna proposition ändras och preciseras lagstiftning som gäller behandling av personuppgifter. I kreditupplysningslagen bestämdes de allmänna förutsättningarna för kreditupplysningsverksamhet samtidigt som det lades gränser för innehållet i de uppgifter som får registreras i kreditupplysningsregister. Grundlagsutskottets yttrande inhämtades inte om förslaget till kreditupplysningslag och lagen godkändes i vanlig lagstiftningsordning. Däremot inhämtades grundlagsutskottets utlåtande (GrUU 42/2006 rd) om regeringens förslag till utsökningsbalk (RP 83/2006 rd). I utlåtandet berördes inte bestämmelserna om utlämning av uppgifter till den som bedriver kreditupplysningsverksamhet.

Det centrala innehållet i denna proposition gäller avförande av kredituppgifter ur kreditupplysningsregister. Den enda utvidgningen av rätten att föra in information i kreditupplysningsregister gäller långvarig utsökning och domar om förlängd tidsfrist för utsökningsgrunder. Om utsökning har fortgått sammanlagt minst 18 månader under de två föregående åren kan han eller hon åtminstone från kreditgivningssynpunkt jämföras med en medellös person. Eftersom det är tillåtet att lämna uppgifter om medellöshet är det också acceptabelt att lämna uppgifter om långvarig utsökning. Registrering av uppgifter om en dom som förlänger en utsökningsgrunds tidsfrist kan anses motiverat eftersom det att tidsfristen löper ut enligt förslaget kommer att leda till att utsökningsuppgifterna avförs. Det är därför viktigt att kreditgivaren kan få information om fall där gäldenärens betalningsförmåga har återställts.

Enligt förslaget ska utsökningsuppgifter lämnas för två månader men äldre uppgifter än så lämnas inte ut. Detta beror på att utsökningen inte längre i efterskott kan lämna befria uppgifter. Uppgifterna kan i ett senare skede ha avförts ur kreditupplysningsregister eller korrigerats eller kompletterats på gäldenärens begäran. Med tanke på gäldenärens rättssäkerhet vore det problematiskt om han eller hon utan grundad anledning skulle få en anteckning om betalningsstörning till följd av att föråldrade utsökningsuppgifter har lämnats ut. Det är ändå möjligt att inleda kredit-

upplysningsverksamhet genom att samla in uppgifter om utsökning.

Enligt regeringens uppfattning innebär lagförslagen inte något sådant ingrepp i privatlivet eller skyddet av personuppgifter som skulle stå i konflikt med bestämmelserna i grundlagens 10 § 1 mom. Regleringen kan inte heller anses innebära något sådant in-

grepp i friheten att utöva näring som skulle kränka de rättigheter som följer av grundlagens 18 §. Lagförslagen kan därför enligt regeringens uppfattning godkännas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

*Lagförslag***1.****Lag****om ändring av 1 kap. 32 § i utsökningsbalken**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i utsökningsbalken av den 15 juni 2007 (705/2007) 1 kap. 32 § som följer:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

32 §

Utlämnande av uppgifter till den som bedriver kreditupplysningsverksamhet

Den som bedriver kreditupplysningsverksamhet har utan hinder av sekretess rätt att för en tid av två månader före begäran få för kreditupplysningsverksamheten behövliga ärendehanteringsuppgifter om sådana utsökningsärenden i vilka i 3 kap. 95 § 1 mom. avsett intyg över medellöshetshinder eller i 3 kap. 107 § avsett intyg över hinder som gäller begränsad utsökning har utfärdats. Uppgifter lämnas även om utmätning av periodisk inkomst har fortgått sammanlagt minst 18 månader under de två år som föregick begäran (*långvarig utsökning*). Uppgifter om långvarig utsökning kan lämnas på nytt.

Om utsökningsgrundens i denna lag avsedda tidsfrist löper ut innan det har gått fyra år från det att hinderintyget utfärdades, ska den dag tidsfristen löper ut samtidigt uppges för ett senare avförande av uppgifterna om betalningsstörning.

På gäldenärens begäran ska utmätningssmannen göra återtagningsanmälan om de uppgifter som han har givit till den som bedriver kreditupplysningsverksamhet, om

1) gäldenären har betalt den fordran som drivits in genom begränsad utsökning,
2) den långvariga utsökningen upphör,
3) utsökningsgrundens tidsfrist har löpt ut,
4) utsökningsgrunden har upphävts eller utsökningen av någon annan anledning har varit ogrundad; om en annan fordran i sin helhet blir betald vid utsökning efter det att uppgifterna om den har lämnats, ska utmätningssmannen på gäldenärens begäran underätta den som bedriver kreditupplysningsverksamhet om saken.

De uppgifter som avses i denna paragraf ska lämnas specificerade enligt ärende. Uppgifterna kan lämnas i elektronisk form. Bestämmelser om lämnande av uppgifter som gäller minderåriga finns i 3 kap. 113 § 2 mom.

—————
Denna lag träder i kraft den 20 .

Bestämmelserna i denna lag gäller även ärenden som är anhängiga när denna lag träder i kraft. Uppgifter om långvarig utsökning börjar dock lämnas två år efter ikraftträdandet.

Utmätningssmannen ska lämna den som bedriver kreditupplysningsverksamhet uppgifter om de gäldenärer beträffande vilka alla de uppgifter som utmätningssmannen har lämnat enligt den information som kan fås baserar sig på utsökningsgrunder där tidsfristen har löpt ut före denna lags ikraftträdande.

2.

Lag**om ändring av kreditupplysningslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i kreditupplysningslagen av den 11 maj 2007 (527/2007) 13 § 1 mom. 3 och 4 punkten, 18 § 1 mom. 2—4 punkten, 24 § 1 mom. 2 och 3 punkten samt 28 § 1 mom. 3 och 4 punkten som följer:

13 §

Uppgifter om betalningsstörningar samt kompletterande information

I ett kreditupplysningsregister får såsom personkreditupplysningar registreras

3) *uppgifter om betalningsstörning som konstaterats av en myndighet*, innefattande uppgifter om en betalningsförsummelse som har konstaterats genom en domstols laga-kraftvunna dom, tredskodom eller i 2 kap. 26 § i utsökningsbalken (705/2007) avsedda dom om förlängning av utsökningsgrundens tidsfrist eller genom protest av en växel som den registrerade accepterat,

4) *utsökningsuppgifter*, innefattande enligt ärende specificerade uppgifter om utsökningsärenden i vilka hinderintyg har utfärdats eller uppgifter om långvarig utsökning som avses i 1 kap. 32 § 1 mom. i utsökningsbalken,

18 §

Lagringstider för anteckningar om betalningsstörningar och kreditvärderingsuppgifter

I ett kreditupplysningsregister registrerade anteckningar om betalningsstörningar ska avföras ur registret som följer:

2) uppgifter om skuldsanering och kungörelser, inom en månad från det att motsvarande anteckningar har avförts ur det myndighetsregister som uppgifterna härstammar från, dock uppgifter om skuldsanering där det på ansökan av gäldenären har bestämts att betalningsprogrammet ska förfalla, inom tre månader från det att gäldenären visar att betalningsprogrammet har förfallit,

3) en utsökningsuppgift, så snart utmätningssmannen har gjort återtagningsanmälan om långvarig eller obefogad utsökning,

4) en annan utsökningsuppgift, så snart den registeransvarige har fått besked om att utsökningsgrunden har upphävts, att gäldenären har betalat den skuld som drivits in genom begränsad utsökning, att tidsfristen för utsökningsgrunden för fordran har löpt ut eller att en dom med vilken utsökningsgrundens tidsfrist förlängts har upphävts,

24 §

Uppgifter om företags betalningsstörningar samt kompletterande uppgifter

Som uppgifter om ett företags betalningsstörningar får i ett kreditupplysningsregister registreras

2) uppgifter om betalningsförsummelser som har konstaterats genom en domstols laga-kraftvunna dom eller tredskodom eller ge-

nom protest av en växel som den registrerade accepterat,

3) enligt ärende specificerade uppgifter om utsökningsärenden i vilka hinderintyg har utfärdats eller uppgifter om långvarig utsökning;

28 §

Lagringstider för registeranteckningar

Ur register över företagskreditupplysningar ska information avföras som följer:

3) en utsökningsuppgift, så snart utmätningssmannen har gjort återtagningsanmälan om långvarig eller obefogad utsökning,

4) en annan utsökningsuppgift, så snart den registeransvarige har fått besked om att utsökningsgrunden har upphävts eller att gäl-

denären har betalat den skuld som drivits in genom begränsad utsökning,

Denna lag träder i kraft den 20 .

Den som bedriver kreditupplysningsverksamhet ska omedelbart efter utmätningssmannens meddelande eller på basis av utredning som lämnats av den registrerade ur ett kreditupplysningsregister avföra de uppgifter som avses i 3 mom. i ikraftträdandebestämmelserna i lagen om ändring av 1 kap. 32 § i utsökningsbalken (/2009) och som finns i registret när denna lag träder i kraft.

Den som bedriver kreditupplysningsverksamhet ska avföra en uppgift om betalningsstörning som finns i registret när denna lag träder i kraft, om den registrerade visar att uppgiften baserar sig på förlikning fastställd av domstol eller att det på ansökan av den registrerade har bestämts att betalningsprogrammet förfaller och det har gått minst tre månader sedan beslutet om detta gavs.

Helsingfors den 12 juni 2009

Republikens President

TARJA HALONEN

Justitieminister *Tuija Brax*

1.

Lag**om ändring av 1 kap. 32 § i utsökningsbalken**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i utsökningsbalken av den 15 juni 2007 (705/2007) 1 kap. 32 § som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

1 kap.

1 kap.

Allmänna bestämmelser**Allmänna bestämmelser**

32 §

32 §

*Rätt att få information för kreditupplysnings-
verksamhet**Utlämnande av uppgifter till den som bedri-
ver kreditupplysningsverksamhet*

Den som bedriver kreditupplysningsverk-
samhet har rätt att utan hinder av sekretess för
en tid av två månader före begäran få ärende-
hanteringsuppgifter om sådana utsöknings-
ärenden *angående verkställighet av betal-
ningsskyldighet* i vilka intyg över hinder har
utfärdats.

*Uppgifter om sådant intyg över hinder som
gäller begränsad utsökning får ges endast på
det villkor att den som bedriver kreditupplys-
ningsverksamhet helt och hållet avför dem ur
registret, om gäldenären betalar den skuld
som drevs in genom begränsad utsökning.*

Om en fordran som avses i 1 eller 2 mom.
blir indriven i sin helhet vid utsökning efter
det att uppgifterna om den har getts ut, skall
utmätningssmannen på gäldenärens begäran
underrätta den som bedriver kreditupplys-
ningsverksamhet om saken. Om utsöknings-
grunden upphävs, skall utmätningssmannen på
begäran underrätta den som bedriver kredit-
upplysningsverksamhet om saken för avfö-
rande av registeranteckningarna. Samma förfä-
rande skall iakttas om det framgår att ut-
sökningen av någon annan anledning varit

Den som bedriver kreditupplysningsverk-
samhet har utan hinder av sekretess *rätt att*
för en tid av två månader före begäran få *för*
kreditupplysningsverksamheten *behövliga*
ärendehanteringsuppgifter om sådana utsök-
ningsärenden i vilka i 3 kap. 95 § 1 mom. av-
sett intyg över medellöshetshinder eller i
3 kap. 107 § avsett intyg över hinder som
gäller begränsad utsökning har utfärdats.
Uppgifter lämnas även om utmätning av pe-
riodisk inkomst har fortgått sammanlagt
minst 18 månader under de två år som före-
gick begäran (*långvarig utsökning*). Uppgif-
ter om långvarig utsökning kan lämnas på
nytt.

*Om utsökningsgrundens i denna lag avsed-
da tidsfrist löper ut innan det har gått fyra år
från det att hinderintyget utfärdades, ska den
dag tidsfristen löper ut samtidigt uppges för
ett senare avförande av uppgifterna om be-
talningsstörning.*

*På gäldenärens begäran ska utmätningss-
mannen göra återtagningsanmälan om de
uppgifter som han har givit till den som be-
driver kreditupplysningsverksamhet, om*

*1) gäldenären har betalt den fordran som
drivits in genom begränsad utsökning,*

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

ogrundad.

2) den långvariga utsökningen upphör,
3) utsökningsgrundens tidsfrist har löpt ut,
4) utsökningsgrunden har upphävts eller
utsökningen av någon annan anledning har
varit ogrundad; om en annan fordran i sin
helhet blir betald vid utsökning efter det att
uppgifterna om den har lämnats, ska utmät-
ningsmannen på gäldenärens begäran un-
derrätta den som bedriver kreditupplysnings-
verksamhet om saken.

De uppgifter som avses i denna paragraf
kan lämnas ut i elektronisk form.

Bestämmelser om utlämnande av uppgifter
som gäller minderåriga finns i 3 kap. 113 §
2 mom.

De uppgifter som avses i denna paragraf
ska lämnas specificerade enligt ärende.
Uppgifterna kan lämnas i elektronisk form.
Bestämmelser om lämnande av uppgifter
som gäller minderåriga finns i 3 kap. 113 §
2 mom.

Denna lag träder i kraft den 20 .

*Bestämmelserna i denna lag gäller även
ärenden som är anhängiga när denna lag
träder i kraft. Uppgifter om långvarig utsök-
ning börjar dock lämnas två år efter ikraft-
trädandet.*

*Utmätningssmannen ska lämna den som be-
driver kreditupplysningsverksamhet uppgifter
om de gäldenärer beträffande vilka alla de
uppgifter som utmätningssmannen har lämnat
enligt den information som kan fås baserar
sig på utsökningsgrunder där tidsfristen har
löpt ut före denna lags ikraftträdande.*

2.

Lag**om ändring av kreditupplysningslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i kreditupplysningslagen av den 11 maj 2007 (527/2007) 13 § 1 mom. 3 och 4 punkten, 18 § 1 mom. 2—4 punkten, 24 § 1 mom. 2 och 3 punkten samt 28 § 1 mom. 3 och 4 punkten som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

13 §

*Uppgifter om betalningsstörningar samt
kompletterande information*

I ett kreditupplysningsregister får såsom
personkreditupplysningar registreras

3) *uppgifter om betalningsstörning som konstaterats av en myndighet*, innefattande uppgifter om en betalningsförsummelse som har konstaterats genom en domstols laga-kraftvunnen dom eller treds-kodom, genom förlikning fastställd av domstol eller genom protest av en växel som den registrerade ac-
cepterat,

4) *utsökningsuppgifter*, innefattande uppgif-
ter om verkställighet av en betalningsförplik-
telse i ett utsökningsärende i vilket hinderin-
tyg har utfärdats,

13 §

*Uppgifter om betalningsstörningar samt
kompletterande information*

I ett kreditupplysningsregister får såsom
personkreditupplysningar registreras

3) *uppgifter om betalningsstörning som konstaterats av en myndighet*, innefattande uppgifter om en betalningsförsummelse som har konstaterats genom en domstols laga-kraftvunna dom, treds-kodom *eller i 2 kap. 26 § i utsökningsbalken (705/2007) avsedda dom om förlängning av utsökningsgrundens tidsfrist* eller genom protest av en växel som den registrerade accepterat,

4) *utsökningsuppgifter*, innefattande *enligt ärende specificerade* uppgifter om *utsök-
ningsärenden i vilka* hinderintyg har utfärdats
eller uppgifter om *långvarig utsökning som
avses i 1 kap. 32 § 1 mom. i utsökningsbal-
ken*,

18 §

Lagringstider för anteckningar om betalningsstörningar och kreditvärderingsuppgifter

I ett kreditupplysningsregister registrerade anteckningar om betalningsstörningar skall avföras ur registret som följer:

2) uppgifter om skuldsanering och kungörelser, inom en månad från det att motsvarande anteckningar har avförts ur det myndighetsregister som uppgifterna härstammar från,

3) uppgifter om utsökning, så snart den registeransvarige av utmätningsmannen har fått besked om att utsökningsgrunden har upphävts eller att utsökningen annars har konstaterats vara obefogad,

4) uppgifter om begränsad utsökning, så snart den registeransvarige har fått besked om att gäldenären har betalat den skuld som drivits in genom begränsad utsökning,

18 §

Lagringstider för anteckningar om betalningsstörningar och kreditvärderingsuppgifter

I ett kreditupplysningsregister registrerade anteckningar om betalningsstörningar ska avföras ur registret som följer:

2) uppgifter om skuldsanering och kungörelser, inom en månad från det att motsvarande anteckningar har avförts ur det myndighetsregister som uppgifterna härstammar från, *dock uppgifter om skuldsanering där det på ansökan av gäldenären har bestämts att betalningsprogrammet ska förfalla, inom tre månader från det att gäldenären visar att betalningsprogrammet har förfallit,*

3) *en utsökningsuppgift, så snart utmätningsmannen har gjort återtagningsanmälan om långvarig eller obefogad utsökning,*

4) *en annan utsökningsuppgift, så snart den registeransvarige har fått besked om att utsökningsgrunden har upphävts, att gäldenären har betalat den skuld som drivits in genom begränsad utsökning, att tidsfristen för utsökningsgrunden för fordran har löpt ut eller att en dom med vilken utsökningsgrundens tidsfrist förlängts har upphävts,*

24 §

Uppgifter om företags betalningsstörningar samt kompletterande uppgifter

Som uppgifter om ett företags betalningsstörningar får i ett kreditupplysningsregister registreras

2) uppgifter om betalningsförsummelser som har konstaterats genom en domstols lagakraftvunnen dom eller tredskodom, *genom förlikning fastställd av domstol* eller genom protest av en växel som den registrerade accepterat,

3) uppgifter om verkställighet av en betal-

24 §

Uppgifter om företags betalningsstörningar samt kompletterande uppgifter

Som uppgifter om ett företags betalningsstörningar får i ett kreditupplysningsregister registreras

2) uppgifter om betalningsförsummelser som har konstaterats genom en domstols lagakraftvunna dom eller tredskodom eller genom protest av en växel som den registrerade accepterat,

3) *enligt ärende specificerade uppgifter om*

ningsförpliktelse i ett utsökningsärende i vilket hinderintyg har utfärdats,

utsökningsärenden i vilka hinderintyg har utfärdats eller uppgifter om långvarig utsökning;

28 §

Lagringstider för registeranteckningar

Ur register över företagskreditupplysningar skall information avföras som följer:

3) uppgifter om utsökning, så snart den registeransvarige av utmätningsmannen har fått besked om att utsökningsgrunden har upphävts eller att utsökningen annars har konstaterats vara obefogad,

4) uppgifter om begränsad utsökning, så snart den registeransvarige har fått besked om att gäldenären har betalat den skuld som drivits in genom begränsad utsökning,

28 §

Lagringstider för registeranteckningar

Ur register över företagskreditupplysningar ska information avföras som följer:

3) en utsökningsuppgift, så snart utmätningsmannen har gjort återtagningsanmälan om långvarig eller obefogad utsökning,

4) en annan utsökningsuppgift, så snart den registeransvarige har fått besked om att utsökningsgrunden har upphävts eller att gäldenären har betalat den skuld som drivits in genom begränsad utsökning,

Denna lag träder i kraft den 20 .

Den som bedriver kreditupplysningsverksamhet ska omedelbart efter utmätningsmannens meddelande eller på basis av utredning som lämnats av den registrerade ur ett kreditupplysningsregister avföra de uppgifter som avses i 3 mom. i ikraftträdandebestämmelserna i lagen om ändring av 1 kap. 32 § i utsökningsbalken (/2009) och som finns i registret när denna lag träder i kraft..

Den som bedriver kreditupplysningsverksamhet ska avföra en uppgift om betalningsstörning som finns i registret när denna lag träder i kraft, om den registrerade visar att uppgiften baserar sig på förlikning fastställd av domstol eller att det på ansökan av den registrerade har bestämts att betalningsprogrammet förfaller och det har gått minst tre månader sedan beslutet om detta gavs.